

Günter Stemberger – Úvod do Judaistiky. 2010.

Zbyněk Tarant

Katedra antropologických a historických věd, Fakulta filozofická, Západočeská univerzita v Plzni, persi@centrum.cz

JAK již název knihy Güntera Stembergera „Úvod do Judaistiky“ a její vydání v edici „Studium“ napovídá, cílem tohoto díla není prezentace vědecky převratných fakt, či snad prezentace doposud neznámé teorie. Naopak, kniha je učebnicí. Jako učebnice je prezentována. Jako učebnice hovoří se svým čtenářem a jako učebnici ji tedy musíme posuzovat.

Nabízí se otázka, zda ještě vůbec potřebujeme další „Učebnici základů judaismu“ v situaci, kdy lze i na českém trhu najít několik přehledových publikací k tomuto světovému náboženství. Odpovědí budiž konstatování, že i přes svou nespornou kvalitu jsou dostupné příručky buď slovníkově řazené (Newman 1998, Pavlincová 1994), nebo byly sepsány před 2. polovinou 20. století (např.: De Vries 1932 [česky 2009]), která zrovna v případě judaismu znamenala rozsáhlý historický, demografický, náboženský i filosofický předěl. Od jiných fenomenologických „úvodů do studia judaismu“ odlišuje tuto učebnici i ten fakt, že nechce být „jen“ úvodem do studia konkrétního náboženství, nýbrž úvodem do judaistické disciplíny jako takové.

Předtím, než se autor dostane ke klasickému popisu jednotlivých fenoménů judaismu a jeho kultury, se snaží vyrovnat s judaistikou jakožto vědním oborem. Popisuje jeho historii. Zajímavě jej vymezuje oproti klasickým filologickým disciplínám (hebraistika) a současně čtenáře upozorňuje, že na rozdíl třeba od arabistiky a orientalistických disciplín, se na formování a rozvoji hebraistiky intenzivně podíleli sami Židé. Autor vymezuje judaistiku oproti hebraistice (fenomenologická kulturně-historická disciplína blízká etnologii vs. filologické studium hebrejského jazyka a literatury), jakož i proti tzv. Jewish studies, kterýžto obor, spočívající v aplikaci běžných sociologických a antropologických teorií na studium soudobého judaismu je dnes velmi populární v anglosaském prostředí.

Po tomto historickém a teoretickém úvodu autor stručně shrnuje i požadavky na předběžné teoretické a jazykové znalosti, které judaistické studium na případného zájemce klade. U každého z jazyků se krátce zastavuje a stručně popisuje jeho vývojové formy. Teprve poté přistupuje ke klasickému popisu jednotlivých klíčových fenoménů židovské historie, kultury a náboženského života.

Jazyk autorův je velmi pregnantní, a přitom čtivý a velmi dobře srozumitelný. Studijní charakter textu je umocněn přehledovými tabulkami a popisky obsahu každého odstavce, umístěnými na kraji stránky, které tak umožňují případnému studentovi rychlé dohledání potřebné informace. Silnou stránkou knihy je fakt, že nekončí v polovině 20. století, nýbrž ve svém popisu ideových konceptů a náboženských fenoménů judaismu pokračuje až do současnosti. Velmi stručně tedy shrnuje i soudobý náboženský život státu Izrael, theologické reflexe holocaustu či úlohu amerického židovstva. České vydání knihy je navíc doplněno dověttem, v němž Petr Sláma stručně popisuje historii a současný stav judaistické disciplíny na území ČR a střední Evropy. Tato doplňující kapitola svým stylem a členěním napodobující text původního autora je pro českého čtenáře velmi vhodným přídatkem. Nechybí ani odkazy na relevantní instituce a tematicky členěný seznam stěžejní literatury pro zájemce o další studium. Publikace je dále doplněna jednoduchým slovníčkem judaistické terminologie a podrobnými rejstříky. České vydání Stembergerova Úvodu do judaistiky tak nechybí přidaná hodnota, spočívající především v důrazu na snadné hledání a na možnost použít tuto knihu jako rozcestník nováčka na judaistickém poli.

Odborníci na dané téma – judaisté a hebraisté mohou tuto knihu klidně pominout. Nenaleznou v ní nic, co by již ze svého předchozího studia neznali. Naopak studenti prvních ročníků blízkovýchodních či židovských studií by tuto knihu minout neměli, stejně jako jejich učitelé, kteří by v ní mohli nalézt tolik žádané skriptum. Jazyk a styl knihy je rovněž vhodný pro maturitní ročníky gymnázií a středních škol, případně pro zvědavé laiky, kteří se jen chtějí stručně dozvědět něco o judaismu ze seriózního a přehledného zdroje.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] NEWMAN, J. 1999. *Judaismus od A do Z: slovník pojmů a termínů*. Praha: Sefer.
- [2] STEMBERGER, G. 2010. *Úvod do judaistiky*. Praha: Vyšehrad.
- [3] VRIES, S. P. 2009. *Židovské obřady a symboly*. 1. ed. Praha: Vyšehrad.